

تورک یوردی

تورک ادبیاقلری مرکز هبیتی طرفندره نشر اولونور

جلد ۵

کانون ثانی ۱۹۲۷

نومرو ۲۵

صنعت عالمنده بين الملل ومهم بر مسئلہ

قدیم یونانستان معمارلرینک براقدرلی او پک نفیس اثرلرک اوصافی بالخاصه داخلی تناسب ولطافت اعتباریلہ حائر اولان آیاصوفیہ بیزانس صنعتک اتمکامل شکلی دینسه جائزدر. مختلف نقطه نظرلردن یر یوزنده یکانہ قالان بواسکی بنانک شناسنه بنم دیلم دونمز، دونمہ جکی ایچین اونک حقندہ فکر بیانی بندن چوق صلاحیتدار اولان ایکی ذاتہ براقیور ویالکیز انهدامدن وقایه سی یولنده بعض شیر سویله مک ایستیورم. آیاصوفیہ نک خراب وتعمیرہ محتاج حالده بولونیشی بو کون مدنی دنیانک هر طرفندہ افکار عمومیه بی اشغال و بین الملل صنایع نفیسه عالمنده مدهش طراقلر نسبتی اکتساب ایدہ جک کفت و کولر احضار ایدیور. ایش او درجه بیوک، او قادار ناز کدرک جهان کوزلرینی اوزرمرزہ دیکمش بومسئلهده آلاجغمز وضعیته کوره حقمزده حکملر حاضر لامقدمه در. دوستلرمنز یا کلش بر حرکتلردن قورقار واندیشه ایله بکلرکن دشمنلرمن خطالی بریول اتخا بنمزمینسیله علیهمزده قوللانه جق شدتلی تعبیرلر کوه لیورلر. اکر بعض نایمحل حسلرک سوقیلہ غافل داورانہ جق وبو بنانک تعمیرینی جدیتله تلقی ایتیمه جک، اولورسه ق مسئله علیهمزده ابدی واک مؤثر بر پرواغاندا قوتی آله جقدر.

کچنلرده (وقت) غرتہ سنده چیقان آیاصوفیہ دائر مقالہ مک بر پارچاسینی بو مناسبتله شوراده تکراره لزوم ومجبوریت کوریورم:

«روایتہ نظراً آمریقان معمارلر جمعیتی بو مصنوع نفیسک تعمیرینی، حتی مصرفی ده کندیلری تسویه ایتیمک شرطیلہ عهده لرینه آلمغه قرار ویرمشلر. بزیاسه یابانچیلرک، باخصوص پاره سنی ده کندیلری ویره رک، بو ایشسه قاریشمه لری غرور

ملیمزی یارالار ملاحظه سی و بو ایشی باشاره جق آداملر مژک بولوندینی مطالعه سیله بو یولده بر تکلیفی رده حاضر لانیور ایمشز.

« بوا دما دوغرو دکلدز. صنایع نفیسه مکتبمژک معماری پروگرامنی تنظیم ، کومروکلری اصلاح ، ایلك تدریسات پروگرامنی احضار ، حتی قنالیزاسیون یایلق کبی امور ایچین متخصصلر جلی موضوع بحث اولورکن ملی غرورمزی خاطر لانیور زده بوتون جهانک سودیکی ، استغراقله تماشا ایتدیکی بر بنانک ، نظیرینک بر دها یاپیلمه سی ممکن اولیان تاریخی ومعظم بر شاه اثرک خرابی یه یوز طومش حالی کوروبده متأثر اولمیور و بونی تعمیر اوغرنده الکجدی متخصصلرک مادی ومعنوی فدا کارلق تکلیفلری کبی حسیتلره قارشى غرورملیمزی دوشونیور ، عبوس چهره لر حاضر لیورز .

« عرفان ایشلرنده خارجدن استعانه نک ، حتی پاره خصوصنده بیله ، ملی حیثیتی قیراجق بر حرکت اولمدیغنه بر مثال ذکر ایدیم : پارسده انتشار ایدن La Renaissnee de l' Art Français اسمنده آیلق بر صنایع نفیسه مجموعه سی واردر . مؤسسسی Petit Palais موزه سی سابق مدیری Henry Lapauze درک بویله بر مجموعه ک باشنده اوپله بر آدامک بولونمسی ایشک نه درجه اساسلی اولدیغنی کوستیرر . بو ذاتک کچن سنه وفاتی اوزرینه اداره نی زوجه سی Madame H. Lapauze درعهده ایتشدز . بوده صنایع نفیسه امورینه قوجه سی قادار واقف پک ذکی ، پک فعال بر قادیندز . هیئت تحریریه سی الک مقتدر و الک متخصص اشخاص آره سندن منتحب اولان بو غزته عنوانندن ده آ کلاشیلدینی اوزره فرانسزلق ضایه لری تعقیب ایدز و فرانسز غرورملیسی موضوع بحث اولدینی زمان صوک درجه تیتیزله نیر . ایشته بو غزته نک حزیران نسخه سنده (آرسن آلکساندر) (لوکسنبورغ) موزمسنک دارلغندن شکایتله یازدینی مقاله ده باقیکز نه دیور :

... حکومتک بودجه سی یکیدن بر موزه انشاسنه مساعد دکلدز . او حالده امیدمز زنکین بر فرانسزک ، بوده ممکن اولمدینی تقدیرده بر اجنبی میلیاردرک مروتنه باغلیدر . بری عرصه سی هدیه ، اوته کیده اوزرینه سرانی انشا ایدنجه یه قادار دیشمزی صیقلی یز ...

« حیثیت ملیه لری لهنده بزم قادار حساس اولان فرانسه منورلری علم وعرفان ساحه سنده بویله دوشونیورلر . پارسده یکی بر موزه انشاسندن پک مهم اولان آیاصوفیه نك تعمیر مسئله سنده بزمه ایچین باشقا تورلو دوشونه لم ؟ ... »

ایاصوفیه نك تاریخ، معمارلق وصنایع تزیینییه نقاط نظرندن اولان اهمیتنه دائر فکر بیاتی اولامورخ (بائی) یه براقه لم . بیزانس صنایع نفیسه سیله چوق مشغول اولان بوذات دییورکه: « میلادك ۵۲۷نجی سنه سندن اعتباراً حکم سورمکه باشلایان ایمپراطور (ژوستینی یه ن) ك اسمی تاریخده پکده لایق اولمدینی برشان وشرقله بزمه نیش کوریلور . بونکله برابر . سیاسی خطالری نه اولورسه اولسون ، انکار اولنه میان بر مزیتی واردر که اوده اداره سی آلتنده بولان قطعه ده صنایع نفیسه نك انکشافه بیوک خدمتیر ایتیش اولمسیدر . (ژوستینی یه ن) یورولماز بر انشا آتجی ایدی . زماننده میدانه کتیریلن آثار حقنده آلتی کتاب یازیلشدر . بو کتابلرک برنجیسی استانبول کلیسالی و آیده لرینه دائردر . ایکنجیسی ایران حدودلرنده کی مستحکم شهرلردن ، اوچنجیسی ارمنستان طرفنده کی استحکاملردن ، دردنجیسی آوروپایه قارشی مستحکم موقعلردن ، بشنچی ایله آلتنجیسی ده آسیاده ، سوریه ده ، مصر وجواریله غربی طرابلس طرفلرنده کی دینی وسیویل انشا آتدن باخندر .

« بتون بو مباینك اك مهمی واك مشهوردی ده آیاصوفیه در . آیاصوفیه ، كرك داخلی تزیینات و كرك معماری نقطه نظرندن بیزانس صنعتك اك خاص بر نمونه سیدر . صنایع نفیسه تاریخ بوندن دهها مهم بر کلیسا قید ایتیمور . پارسده کی (نوتردام) ك جوار ایالتلرده معادللری موجوددر . روماده کی (سن پی یه ر) ده بللی باشلی بر خصوصیت مشهود دکلدر .

حالبوکه آیاصوفیه ، یکی بر اسلوبك تعالی وظهورینی کوستریشی وشرقده ابداعنه هیچ بر زمان موفق اولنه میان آهنگدار نسبتلر نمونه سی اولیشی اعتباریله ایکی بیوک ونادیده صنعتی حائزدر .

« استانبول « قوروم » ی اوستنده (قونستانته ن) زماننده انشا اولونمش بر کلیسا وار ایدیکه ۴۰۴ اختلافلنده قسماً یانمش و (نه اودوز) طرفندن تعمیر ایدیلشدی .

فقط ۵۳۲ دە (ژوسقىنى يەن) • قارشى قوپان قىامت آسا برعصيانك محركلرى بو
كليسايى كاملا ياقديلر . عاصيلرى مغلوب ايدن ايمراطور بونى يكيدين ميدانه
كتيپر كن بانيسى اوله جنى بنانك اك قديم واك مشهور مبانى يى ، خصوصيله معبد
سليمانى ، عظمت وشعشعه خصوصنده كچمه سنى ايستدى .

• اسرافك بو قادار ايدىر كيتمه سىنه نادرا تصادف اولنور: اك زنكين واك
رنكين مالزمه ، آلتون ، كوموش ، فيل ديشى وهردرلو قيمتدار طاشلر اينانيلماز
بر مبدوليتله صرف واستعمال ايدىلكده ايدى . او درجده ده كه (ژوسقىنى يەن) بو
اثر ك كوزل كورونمى سندن زياده كرانبها اولمىس نه اهميت ويرييور واك جوق ظاهرى
بر زنكىنلىك كوزلرى قاماشد يرمنى هدف اتخاذا ايدىيور ظن اولته بيلير ايدى .
اسكى يونانيلرك ، (پارتى نون) ديوارلرينه اك لطيف مرمرلرى قوللانمىلرينك سببى
او طاشلرك صافيتنى ورونقى تقدير ايتمه لرى اولدينى حالده ، (ژوسقىنى يەن) ك ،
پايديردينى بنانك هر طرفنه آلتون و كوموش صاچد يرشى بومعدنلرك ثروت ودارات
علامتى بولوندىلرندن دولايى ايدى . مع مافيه مادى قيمتشدن باشقه برمزىتى اوليان
بو بهالى شيلر صنعتكارانه بر طرزده استعمال ايدلمشدر .

• والحاصل اياصوفيه نك انشاسى عظيم ثروتلر بلع ايدىيور وبو مدهش مصرفه
قارشىلق بوله بيلمك ايچين يكي يكي وركيلر طرح وپك مستبدانه تدبيرلره مراجعت
اولينيور ايدى . يالكنز كرسى مصرك بر سنه لك وارداتى بهاسنه ميدانه ككشدر .
بوندىن ماعدا (ژوسقىنى يەن) بتون واليلره ومأمورلرينه امرلر اسداريله يونتولش ،
حاضر لائىش مالزمه طلب ايدىيور ، اولنورده قديم آبدىلرى بوزوب ايسته نيلىن
شيلرى استانبوله كوندرمكده يكدىكريله مسابقه لره كيريشييورلر ايدى . (قونستانتهن)
اسمىنده بر متصرف (آياس) دن سكز كوزل ستون يوللادى . آنادولينك ساحل
شهرلرندن ، آدالردن ، حتى آتئەدن ناديدىه ديركلر استانبوله سوق اولينيور ايدى .
رومالى بر طول قادين كونس معبدندن قالدير تدفينى صوك درجه نفيس صوماكى
ستونلرى بيزانسه كوندردى . اياصوفيه نك ايچنده كوريلن اورنكارنك طاشلرك ،
مرمرلرك بو قادار متنوع اولمىس بوندىن دولاييدر . بنانك عرصه سى ده بهالى به

مال اولمشدى. (ژوستى نى يەن) ە اسكى كليسانك وسعتى كوچوك كلديكى ايچين شهر كاك زنكىن محله سنده كى مجاور اولرك برچوغنى استملاك ايدييور ايدى.

ە انشا آتى اداره ايدن ايكي انادولولى معمارك، (آنته ميوس) ايله (ايزيدور) ك امرى آلتنده چالیشان يوز ايش باشيدن هربرى يەن يوزر عمليه قوماندا ايدييور ايدى. وضع اساس كوني بطريقك اوزون دمارىنى متعاقب ايلك تمل طاشنى ايمپراطور بالذات كندى قويدى وەر كون كلوب انشا آتى نظارت آلتنده بولونديرير ايدى. اياصوفيه نك انشاسى خلقك افكارىنى اوقادار اشغال ايدييور ايدىكه بنا ميدانه چيقدقجه مافوق الطييعه احوالك وقوعنه اينانانلر اولييور وبويولده خرافه لر ظهور ايدييور ايدى. مثلاً بر كيجه ايمپراطور اويوركن بر ملك كلش وبنانك پلاتنى تلقين ايتمش. ياخود، ياره سز قاليندينى صره لرده يەن ملكلر ايمپراطوره خزينه لر صاقلى يرلى رۇياسنده خبر ويرمشلر. بشقه بر كيجه ده ملكلر (ژوستى نى يەن) ە كليسانك اوچ محرابلى اولمىس توصيه سنده بولونمشلر.

ە يانفيندن پك آز وقت صوكره باشلانان يكي بنا بش سەنە يە يقين بر زمانده اكال اولوندى وكشادى كوني، ايمپراطور درت آتلى شار اوزرنده دبده ايله (اوگوست) قاپيسنه كلدى. كليسا يە كي رنجه بيوك مدخلدن كرسى يە قادار شوق و هيچان ايله قوشدى، اللرىنى سمايه قالديردى و حايقيه رق: چوق شكر سكا يارب، شكر كه بنى بويله بر اثر ك بانيسى اولمق شرفه لايق كوردك! اى سليمان پيغمبر سنى مغلوب ايتدم ديدى. استانبول اطرافنده كى مالكانه لردن اوچيوز آلتمش بشنى اثرينه وقف و خدمته بيك راهب تعيين ايتدى. ە

(بايه) نك پك مختصر شو تصوير ونقلى اياصوفيه حقنده غايت آز اولمقله برابر بر درجه يە قادار معلومات ويرمكده در.

شمى سوزى بر حيات بر فرانسز معماره براقلم. كنديسندن (وقت) ده كى مقاله مده ده بحث ايتديكم بو ذات ۱۹۰۶ ده پارس صنايع نفيسه مكتبنى اكال ايله بيوك درو ماكفائى قازاندقن صوكره قيشلر ينى ايتالياده ويازلرىنى استانبولده كچيرمكده ايدى. اوراده، اك زياده، مشهور (سن پي ر) كليساسنى، بوراده بالخاصه اياصوفيه يى تدقيق، ايدييور ايدى.

Henri. Prost نامنده اولان بوذاتی اوزمان طانیشدم. همان هرکون جاممک یا ایچنده، داخلده کی (خالری) لرده یوکسک سهپالره چیقمش (ده سن)، (بلان) چیزمکده، فوطوغرافیلر آلمقده، یاخودطیشاریده قهرلر اوزبندمه، دیوارلراوستده، اولوده اولچیور، قید ایدیور، دیواری قازیور خرجتی، خرساتی معاینه ایدیور بولور ایدم. بویله لکله ایکی سنه کچدی. خاطرمد قالدیغه کوره ادرنه قاپسندمه کی مهرماه سلطان جاممک تعمیری اوزمانه اصابت وبومعماده نظارت ایدیور ایدی. ایکی سنه دوام ایدن تدقیقاتی اکالیدن صوکره، طبیی مملکتنه دوندی. استعدادی ومسلسکنده کی فوق العاده مهارتی سایه سنده اوزماندنبری پارسده مبانئ رسمیه معمارلری ریاستی احراز ایتدی والیوم فرانسه ده کلیسا، سرای، الخ کی اسکی بنالرك تعمیرى موضوع بحث اولدینی زمان ایشک باشنده هانری پروست کوریلور. ختی کچن مارتده بن پارسده بولوندیغم ائنده اوده تاریخی بربنانک تعمیریه موظف اوله رق ایالتلرك برینه کیتمش اولدینی ایچون کندیسيله کوروشه مه مشدم. والحاصل آیاصوفیه نی پک ایی بیلن ونه بولده تعمیرى ایجاب ایده جکفی هرکسدن ایی کسدرمه سی لازم کلن بوذاتدن کچن هفته آلدیغم برمکتوبک ترجمه سفی ده شورایه نقل ایدیورم: آیاصوفیه نك تعمیرى ! بو خبر بکا عین زمانده هم امید همده اندیشه ویردی. اندیشه مده حقلى ایم، چونکه نه قادار بنالرك تعمیر ایدیلیرکن شکلدن چیقاریلدیغنی کورمشم.

هم تعمیر کله سی نه معنا آلیور؟ بو، بنانک ترصیفی ایله برابر اسکی داخلی تزیناتنک تکرار میدانه چیقاریله سی دیمکیمدر؟ یوقسه اسکیلرك برینه یکی، پارلاق وعصرى طرزده یاییله جق شیلریمدر؟

امید ایده رمکه بو ایکنجی تصور کیمسه نك فکرنده یر بوله مز، واصل مقصد هرشیدن اول بنانک بنیه سفی تقویه ایدرکن بادانه طبقه لری آلتنده مستور قالمش موزائیک لری میدانه چیقارمق صنایع نفیسه تاریخنده قدیم طرز معمارینک الك صوک نمونه سی اوله رق مقید بولنان بو آبدنه نك محتمل هر تورلو تخریبدن وقایه سی اوغرنده لازم تدابیری اتخاذ ایتمکدر.

آیا صوفیه اون اوج عصر دنیوی زمانك هرتورلو ناخوش تأثیر لرینه معروض قالمشدر. درجه خرابیسی عظیمدر. یالکیز عییا بو خراب کورونیش درین اولمقدن زیاده بر ازده ظاهریمیدر؟ بیرمی سنه اول، الكچوق بو جهتدرکه دریندن درینه تدقیق ایدیورایدیم. و تدقیقاتم نتیجه سنده شوقناعت حاصل اولمشدرکه بناده مشهود بعضی انحطاطلرله غیرطبیعیلکلك قسم اعظمی ایلك انشاسی زمانندن قالمه شیلردر.

اوو قتلر انشآت اناسنده قبه یی چکن بیوک مسندلرده بر طاقم سقط لقلر حصوله کلمشدی. بوندن دولایی ده بنا قورقولی بر دوره کچیرمشدی. بو دوره اناسنده تهلیکی توقیف ایچین متعدد کارگیر ده ستکار علاوه اولونمش بولونمسنه رغما دیدیکم غیرطبیعیلکلك ازاله ایدیه مه مشدر. اوزمان مؤرخلرینک ویردکلی معلوماته نظراً بنانك اتمامندن اون بش سنه صوکره بر زلزله نتیجه سنده قبه ییقلمش یرینه و بو کون کوردیکمز یکی بر قبه یایلمشدر. تدقیقاتم اناسنده بو متسلسل قضالرك ایزلرینی واضحاً مشاهده ایتدم وشوقناعتی حاصل ایتدمکه بنانك بر چوق اقسامی عصرلردنبری اولدینی کبی دورمقدمه در.

سزه بونلری وضوحله ارايه ایده بیلیمم ایچین وقتيله میدان کتیردیکم متعدد رسماری، و (رولوه) لری کوسترمم ایجاب ایدر. خاطر کزده درکه اونلری، بنانك بتون کوشه لرینی، هریرینی اطرافيله و قطعیتله اولچوب بیچوب اویله یایمشدم. فقط نه چاره که بتون اوتفصیلاتی بو مکتوبه صیقیشدیرمق ممکن دکلدیر. بونکله برابر بلکه لازم اولورسه ديه وثائقمک جمله سنی آرزو کزه حاضر بولندیرمقدمیم.

مسئله نك بوشکلده بولونمسی شبهه سز جمله مزی مستریخ ایده بیلیر، بونکله برابر غیرطبیعیلککرینه و کنیش چاتلاقلرینه رغماً، اسکیدنبری اولدقلری حالده دوریور کبی کورونن مهم استناد کاهلرك نظردقتمدن قورتولان یرلرنده بر طاقم باشقه سقط لقلر یوقیدر؟ مسندلری و قبه لری دهادرینجه تدقیق ایده مه مشدم چونکه یوکسک اسکله لر قورمق لازم ایدیکه بوده اوزمان محال ایدی.

بنی ازعاج ایدن بواندیشه، بنانك تهلیکه و خرابیدن درجه مصونیتنی آکلامق

ایستین معمار و آثار عتیقه متخصصی بتون صنعتکارلرک بو خصوصده تهاکلرینی نه قادار معذور کوسترمکده در .

اکزیاده قورقدیشمز جهتی اییجه قاورامق ایچین شونی خاطر لاملیدر که کچن عصر ایچنده معمار (فوساتی) بنایی تعمیر ایدرکن بادانه طبقه لری آلتنده مستور قالمش تزیناتی میدانه چیقاردیکه بو موزائیکلر یوزلرجه و یوزلرجه سنه لر بتون جهانک نظر تقدیر و حیرتی جلب ایتمشکن بالا آخره اوزرلری اورتولمشدی . حتی (فوساتی) اوتزیناتی تشکیل ایدن انسان صورتلرینک باشلیجه لرینی استساح ایتمش بونلر وبالا آخره آلمان معمار (سالزه نبرغ) طرفندن نشر اولونمشدر .

دینک ممانعتی نظراعتباره آلان (فوساتی) اوانسان صورتلرین آچیق براقه مامش و اوزرلرینی بر صاری بادانا ایله اورتدکن صوکره ده اوستقه هندسی شکلرله تزینات یامیشدر که بو کون حالا ایزلری مشهوددر فوساتی بو حرکتیه هم دورک دینی حسیاته رعایت همده صنایع نفیسه تاریخنده یک معتنا بر موقی اولان اوموزائیکلر افکار عمومیه نک و دین تقیداتنک مساعداوله جنی بر استقبالده یکیدن میدانه چیقاریلر امیدیه تخریبدن وقایه ایتمش اولور ایدی .

فوساتینک صیواسی بیوک بر اعتنا ایله یاسیلمش اولمقله برابر بنا مکملاً محافظه ایدیه مامشدی . رطوبت هر طرفدن کنندینی کوستردی ؛ دیوارلر ، قبه لر ایصلاق بر حالده قالدی و بیوک صیوا پارچه لری قورتولوب دوشرکن موزائیکلری ده برابر ایندیریور ایدی . جامعک شرق طرفنده کی کوچوک بر آلوده قیوملر بکابریمین رنگلی و اوافق مکعبلر کوستردیلر که بونلر هر کون بر آزدده خراب اولوب سقوط ایدن بیوک تزینات پارچه لرندن ، یعنی موزائیکلردن بشقه برشی دکلدی .

بو تزیناتک یرنده بو کون نه وارددر ؟ اکر دینی ملاحظه لر آرتق اونلرک میدانه چیقاریلمسنه مانع دکلسه فوساتینک صیواسنی اعتنا ایله قالدیرملی تزینات اوله رق نه قالمشسه هم تحکیم ایتملی هم اوزرلرینی آچمالی .

بو عملیه انساننده کمرلرک نه حالده بولندقلری واضحاً کوروله بیله جکی کبی نه بولده تعمیرات ایجاب ایده جکینی کسیدیرمکده قولایلا شیر . بو ، داخلی تعمیراته عائد

جهتدر . خارجي ايشلر دها آزار کدر . بونکله برابر عين زمانده داخلا و خارجاً تدقيق و معاينه نتيجه سنده در که نه کي تدبير لر لازم اولديني دها اي آکله شيله جق و بنائي تقويه نك درجه الزميني تعين ايده جکدر .

بوعملیات فی الحقیقه بيوك مصارفی موجب اولور، فقط لزوم کوريلديکي تقديرده عصری وسائط انشائيہ استعماليله آياصوفيه يي تقويه قولايلاشير و اويکانه بنائي نه داخلا نده خارجاً ذره قادر ده کيشدير مدن يايقم والي الابد محافظه ايتمک قابل اولور !
والحاصل آياصوفيه يالکمز تعمير دکل ايچريسي اسکی حالنه ارجاع اک موافق حرکتدر . موزائيکاري ميدانه چيقارمق ، داخلي تزئيناتک هيسنی آچيغه قويقم مملکت سزده صنايع تزئينيه نك ترقيسنه بيوك خدمت اولور . بيزانس صنعتی بر شرق صنعتيدر ، و بيزانسیک ده قورائييف ايشلری روسيه يه ، ايتاليایه فرانسه نك بر قسمنه ، مرکزی آوروپايه قادر نفوذ ايتمش اورالرده ده وارلغنی قبول ايتديرمش برايجه لکدر بونک تدقيق ، تزئينی صنعتلره مشغول اولانلر مز ، باخصوص صنايع نفيسه مکتبنک بو شعبه سنه مداوم طلبه من ايچين الزمدر . آياصوفيه موزائيکاري صيواآلنده محبوس طوتمق بيوك وپک استفاده لی بر کتبخانه يي دائما مسدود بولوندير مق ديمکدر . بونلرک ميدانه چيقاويله سي دينی حسياتمزی ده رنجيده ايتمه مليدر و ايتمز . زمان ايله احکام تغير ايدر سوزی نيچين سويلنمشدر ؟ قعريه جامعنده کي تزئينات داخليه ترکيلر نك اساسی تشکيل ايدن انسان صورتلری اوراده عبادت ايديلمسنه مانع اوليورمی ؟ و عجباً آياصوفيه ده قلنان نمازلر ، ايديلن دعا لر ، آچيغه رسم کوريلديکندن دولاي حضور باری يه قعريه داخلدن رفع اولنان نیازلردن زياده می مقبول اوليور ؟

معارف سوزيني ، هم علوم و فنونک نشرو تعميمي ايشلری ، همده معرفت کلمه سنک جمی معناسنه آله رق سويليورمکه بو کون آرتق معارفزده رهبر اولماسی لازم کلن اوقيل کهنه و بوش ملاحظه لر و عطالت دستورلری عصرلردنبری المزی ، آياغمزی ، کوزمزی باغلامش ، هممزی قوربانلق بونلر کي عاجز ، حرکت سز بر حالده جهالت دنيلن اوقريه يوزلی جلادک بيچاغی آلنده طوتمش و کچمش نسللر منک ذکا

وایجاد قابلیت‌ریخی اونک بوغازلامسینه سبب اولمشدر. مدنیت عالمنده آق یوزویوکسک باشله کوروئممه مزه مدار هر تورلو معمولات، مصنوعات، تألیفاتک بزده مفقودیتته سئب او جلادک غداسی اولان تورلو اینانیشلارددر. بونسن اونلرک کوثریخی تمامیه سوکمه لی، آتمالیدر.

باطل اعتقادلردن قورتولمش، لائی سیزمی قبول ایتمش برتورکیه یه کان واونقیس تزیناتی حالا بادانه ایله اورتولو کوردن مسافرلر مملکتلرینه حقمزده ایی فکرله دونمزلر.

آیاصوفیه نك عین جبهه دن، یعنی خراب طرفدن آلتش ایکی رسمی تعمیر مناسبتیه درج ایدیورز که بری فتحدن اولکی دیکری ده بو کونکی حالی کوستر مکده در. اولکی حالی ارانه ایدن رسمه دقت ایدیلیرسه کوریلور که ۱ رقیله اشارت اولنان یرده کی کوچوک کمرلر بو کون موجود دکدر. ۲ نومرولی قسملارده رسمی تزینات کذا قیادیلش اولدینی طیبی ۳، ۴، ۵، ۶ رقلریله کوستریلن اقسام ده بنانک طرز معمار یسیله قطعیا یاریشه میان وطیشاریدن کورو نوشنی لطافتسز کوستره ن، صوک درجه آغیرلاشدیران کارگیر شلاوه لرله صاقلانمشدر. دیکر رسم، استانبوله بولنمیان قارئلر مرکز بنانک ایکی حالی مقایسه ایده بیلمه لریخی دائرة امکان داخله ادخال ایچین ده اچکن هفته آلتمشدر.

صنایع نفیسه مکتبی صنایع تزینیه معلى

ع. عوفی لبقیر